

Оразагызыз къабыл болсун!

Байрым күн, тотурну арт айы (апрель), 21, 2023 жыл

№ 47 (21248)

ЗАМАН

Газета издается на балкарском языке с 1924 года

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы К.В. Коковнұ КъМР-ни Парламентине Посланиясы

Тионене КъМР-ни Башчысы Казбек Коков республиканы Парламентине Посланиясы бла сөлешгенди. КъМР-ни Парламентини анга жораланын кезиуден алъя бардырылған жыйылыну Правительствону юйонде ётгенди. Аңға РФ-ни Федерация Советинде республиканы келечилери, Кырал Думаны депутатлары, Къабарты-Малкъарны законна чыгыптыруучу, толтурууучу, жер-жерли власть органдарыны күллүккүчүлары, федерал органларынын КъМР-де бёлөмлөрлерин таматалары, жамаатуулук дин биргиүлени, политика партияларынын келечилери эм башхала къатышканыла.

Парламентни хүрметли депутатлары эм жыйылыгын чакырылғанна. Багъял жерлешшерим! Докладда кёчерден алъя, бизни бла бирге бу залда энчи аскер операциянча къатышканла, аланаң юйорперинден адамла, бизни аскерчилеризиге гуманитар болушлукын элтген волонтерла болгъянларын белгилерге сюеме.

Аланаң бетинде кеслерини аскер борчларын толтургын битеу уланлырыбызга ыспас эттерге сюеме. Сау болгууз.

Бюгүнгү Посланиямы мурдоронда къыраулы Президенти Владимир Владимирович Путинни Федерал Жыйылыгына Посланиясында болгъян положенияла бла болумла, республиканы Социал-

экономика айтынууну стратегиялы борчлары турдады, андан сора да, муниципал районлары, шахар округларында таматалары эм жамааты, парламент партиялары, жамаатуулуктагы башчылары, уполномоченный бла алгъарақълада бардырылған тюбешиулеризиде эшитилген предложениянила эм оюмла жерлерин тапхандыла.

Баргъаны 2-чи бетдеди.

Дараја

Россий Федерациины Президентинде советге киргенді

Владимир Путин Российской Федерациины Президентинде Жер-жерли самоуправленияны айтыну жана бла советни къаумум къабыл көргөндө. Кырал башынын Указына көре Советни къаумумна КъМР-ни оноучусу Казбек Коков да киргенді.

Бу көнгөши органды Президент кеси башчылык этиди, аны орунбасары РФ-ни Правительствону Председатели Михаил Мишустинди. Советни президиумуна да ол таматалык этиди. Бу күллүккүдә аны орунбасарына РФ-ни Президентини администрацияны башчысыны биринчи орунбасары Сергей Кириенко сайланғанды.

Совет ишче бёлөнөди: федерал, регион эмда муниципал. Аны къаумумна жангы адамла болуп РФ-ни Правительствосуну Председатели орунбасары – Советни аппараташы башчысы Дмитрий Григоренко, «Россий – онганлы къыралы» коммерциялы болмагъан жалын-

чакызыз биргиину баш директору, РАНХиГС-ни ректору – күллүгүн толтургын Алексей Комиссаров, РФ-ни ал мөлкү министри Дмитрий Патрушев киргендиле.

Советни муниципал кесегине Российской Федерациины жангы тийрелерини келечилери да къошуулъандыла.

Владимир Путин Жер-жерли самоуправленияны айтыну жана бла советни жангы къаумум бла биринчи жыйылыну бардыргында.

КъМР-ни Башчысыны бла

Правительствосуну пресс-службасы.

Жазылыу-2023

Газет миллетни бетиди, аны кюзгюсюдю

Ана тилибизде чыкыган газет бизни юйюздө не заманда да болгъанды. Аны атам Салих да бек сюйоп окууучу еди, кеси да оюмларын, кесамат сагышлашырын да жазынды. Атамы, анымы да газетде көп статиялары басмаланганыла. Экиси да дүнияларын альшхандыла, алай да жаздыргын, окууцан «Коммунизм же жол», «Заман» да бюгюн да юйюздө багъалы хазналача сакланады. Алана уллу архивлерин болганды.

Бюгүнгүлөккө атамы бла аны ахши төрөлөрин бузмай, ана тилибизде чыкыган газетте жаздырама, студиелеге да аны юсюндөн күрүрдө айттып турма. Газеттеде көп сеййрлик статьялар окуйма. Жаш төлө бла ишлекен себепли, алана юслеринден көбүрек окуйрга сюеме.

Мен ақылында, газет - миллетни бетиди, аны кюзгюсюдю. Ол халкыбызын замандан артха къалмайтыны, алъя таукел барынубу белгисиди. Алай эсе уа, биз аны сакланырына, айнырына къойгырыгы борчлубуз. Бюгюн аңга уллу көллю болсакъ, тамбла жингиригизни къабарға тищер. Аны себепли, келигиз, квайсыбыз да ол затны терен сезип, газетибизге жаздырайтык, аны тиражы не къадар көп болурча этейик.

ЭФЕНДИЛАНЫ Фуад,
СКГИИ-ни проректору, профессор.

БИЗНИ ИНДЕКСИБИЗ – П 5893

21 апрель – РФ-ни Жер-жерли самоуправление органларыны кюнү

«Депутатларыбыз эллилери, жерлери ючүн къайгырадыла»

Уяналаны Рамазаннан жашы Азрет Къашхатауна жер-жерли самоуправление советине башчылыкъ этеди. Ары дери уа ол шахарны администрациясыны таматасы болгъанды. РФ-ни Жер-жерли самоуправление органларыны кюнүнү аллында аны бла ушакъ бардыргъанбыз.

– Азрет, сен Къашхатауна администрациясына башчылыкъ эттесен, энді уа жер-жерли самоуправленияны депутат советини таматасы, бу эки къулукъын арасында башхалыкъны аныңтассан зди.

– Бу сорууга жуап «Жер-жерли самоуправление инсюндөн» 131-чи номерли федерал законда барды. Анда айттылганнага көре, муниципал къуралынан депутаттын ол жеңде жашаган халкъ сайлайды эмдә айрылған инсан жамаатыны сейирлерин къорулады.

Законда «ол жерле», «шахар округга» эмдә «шахар маталылар» деген аныламла бардыла. Элледе администрацияның депутат корпуса да таматалыкъын бир адам этди. Алай шахарларда, Къашхатау, Залуккоожа деңегенча шахар маталылардында бу эки орган башшашадыла.

Биринчиден, администрация – толтуручу власть органды, анга менеджер дөргө да болкулкүдү. Жер-жерли самоуправление уа закона жаңырылуу – көлемчиле органды. Башхача айтханда, жериндик жамаатыны сейирлерин къорулады, аны атындан ионола чыгъарады. Энти бир энчил - депутаттана халкъ айрылады. Администрацияның башчысын а, конкурс бардырылып, депутатта сайлайдыла.

Алай оки органды да башкүрүү айрагында жаңырылганда, жаңырылганда башчылыкъ да болуп къураргъады. Апт кезиүүдө Къашхатауда көп жумушла атилгенлерин айттыргыга сөнөмө: сабый сад ишленгендө, эскисини меккимы тыныгыны жаңыртылганда, спорт комплекс ачылганда, спорт майданда бардыла, Маданият жоюн тапшырылганбанды, жопла тийшили халтъа көлтирилгендө. Даңызы айрагында жаңырылганда, тийшили ишлештирүү жерле юлешингендө, аланы да жаңырылганда.

Жамаатада да ыразызы тамамланган жумушлагъа. Аз-аздан адамларыбызын жарсыткан кемчилекке кетериле бараады.

– Муниципал органларда депутаттана къалай борчлары, жууалылыкъылары бардыла?

– Бизни халкъ сайлайганда да, адамларыбызыны сейирлерин сакчылайбыз. Сөзде, жаш юйор жашау болумларын төрлөндөрүргө сийонот, «Модалад семье» программага кирирге излегенчин билдириди. Неда көб сабилюл жойорду жер сурал келедиле. Ма аллай излемлени жалчыларыга борчлубу. Энчи комиссияла къуралып, тилеке законлагыча келишенилерин бла къалгъанларнын сөздөдиле, тийшили ионола чыгъарадыла.

Энти бир маңында жумушбууз - бюджетни къураа ум смозуу. Къашхатауга жылгыя бөлүнгөн ахчаны жолланы тапшырылганда, күлтүргөш, спорта, башка жумушлагъа администрация ишлешди, алай аны депутаттана къаууму къабыл көреди. Аңга поэтизуу, төрлөнүү кирирге эркинлигиз барды.

– Къашхатауну депутатларыны къауумуны иносүндөн айтсан зди.

– Аңга тири, онглары болгъан, къолларындан келген жашла киргендиле. Ионола чыгъаргъан бла бирге аланы тамамларга да көреди. Бюджет хар неге да жетишти къалмайды, аны ючүн кеси амалларыбызын да хайрларынга тошиди.

Былайда Темирханланы Казимини белгилерге боллуккүдү. Ол бизнес бла көрүшеди. Орамла-

дан биринде мен Къашхатаууга башчылыкъ этген замандан бери канализация тарталмай түрдө. Быйыл я Казимини хайрынындан бу ишни ахырына жетдиригенбиз. Ол, адамла бла сөлешиш, биргъында бахчасы бла бөткөрлилерин унамагъанлагъа анылатыл, бу ишни алай тамамлагъанбыз. Алай бла сау микрорайонга канализация тартылганда. Халъ аңга бек ыразызы.

Чатталаны Марат да депутаттады. Ол Черек районда ДРСУ-га башчылыкъ этди. Машина, трактор, грейдер берил, эңгизил көптирил, ненча орамны тап халтъа көлтирилгөнбанды. Даңызы айрагында жаңырылганда, тийшили жаңырылганда.

Этезлани Мухаммат да Къашхатауна депутаттады. Аны бла бирге Черек районну жер-жерли самоуправление органды башчылыкъ этди. Ол да къарысуулагъа, жашау болумларын ишленирдиге көрек болгъанлагъа онтаптырады.

Алъяралыда марапат къурал, энчи аскер операцияга къаштышкан жашлагъа болушулукъ эталтъанбыз. Жандаурулукъу къураргъа депутатта да тири къаштышандыла. Районны администрацияныны таматасы Күлбайланы Алан да Запорожьете бардынбанды, жашлагъа жөнбөгөнбиз. Энти не көрек болгъанын айткан эдиле да, артка къайтханлай, аланы да мажарыл, ашырылганбыз.

Депутатлары баш бирини иносүндөн да айттыргыча боллуккүдү ыспас сөлешин. Ала къаягылтана ары-бери салып, къыл көтүрүп түрүргө көмегинде, жамаатуу, жашагъан жерлерине хайр көлтирип мурат бла ишледи.

– Депутата жаны адамлами сайланыргыа көрекдиле, неда къайттарып бирлени айрыптырганы иди?

– Къашхатауна депутат къауумуна 15 адам кирди. Хар айрыуда да бек аздан ионо алынынады. Жаш адамларызы да бардыла. Ала алыкъа юрбен турдады. Мен айыл эттенид, депутатты сыйнау болгурда көрекди, болсада жаны окомла, башчамчылыкъ да магчылардыла. Алай депутаттада сора къырал күлгүкүтүштөрүп мурат бла ишледи.

– Сессиялай къайлай эттенилерин айтсан зди.

– Болумгы тийшилинике, юч айга бир көре жыйнады депутата. Анда уа соруулу төрлөн-төрлөндө, асламында жер бла

байламлыдыла Сөз ючон, жерни коммерция жумушлагъа хайрларынгыа дегендө, аны категориясын алышыртга көрекди. Ол жаны бла ионону депутатта Генпланны жокрукларына көре чыгъарадыла сессиялада.

Шёндию ич туризми айнтынгуу уллу маѓана берилди. Черек районда айт жерлөгө адамла көп көледиле: Огъыра Малкъаргъа, Чирик көллөгө, Бызынгыгъа. Чирик көллөдө шөнджүлүк туризмнен излемлерин келиштөн солу жерни къураргъа белгиленид. Аны проекти да хазырылды. Алай туризм кластер амал бла айнтындыда да, жолда ёттегенле кафе, покен дегенчеси солу жерле къырал, биз да бу ишге кытшашалыкъбыз.

Предприятие къуар мурат да барды. РФ-ни Къоруулук министерстосуну көрекперине тиги цех ачылып деп сакълайды. Аңга жер да сайланынды.

– Бирде депутаттагъа көп ачха төлленгөн, бир уллу онгла да берилген сунадыла. Ол айлымды?

– Уайт, депутатта, жер-жерли самоуправление органны башчысы да хакъ алмайдыла, ол жамаатуу иши. Сора нек итенидиле айрылышыра, деген соруулук боллуккүс. Депутата тири, элинде болумнуга ишленирдиге сийген, жашагъан жерин ючон чынкы чыгъырттарын, жууаплылыкъын сөзөн адамда көледиле.

– Тилекле бла көлген адамламагъа болушур онгутуз бармызды?

– Хау, асламында ала къыын жашау болумгъа тошненди: аурууларына багъыуда болушулукъ излегенле, сабийлерин саулукъ сакълау учурденинде элтире көрек болгъанла, башхала да. Алагъа дег районну бюджетинде кыстырыкъ фонд барды, бирде депутатта кеслерди да жыдыйда ачха. Неда школгъа хазыранланган кезиуде къарысуулук юйорлоге китапла, канцеляр көрекле алтыргъа болушулукъ излегенле да бардыла. Жарсыла көндөлө, онгубуз болгъанына көре себеплик эттерге көрөшебиз.

– Сени биягы Къашхатауна администрациянына башчылыкъ эттерге чакъырсалы барлыкъымыса?

– Шёндию администрациягъа Къазийланы Мурат башчылыкъ этди. Ол ишин билген тири жашды. Мен а эки болжалны ишленирмөн, жетерик болу. Шёндию сийген ишим бла кюрешеме – спорт школгъа башчылыкъ төмөн. Анда уа миниден аслам сабий жарава этди, 36 тренериз барды. Футбол, волейбол, карате, түшүшүү, бокс, аур алтитика бла көрөшебиле. Бассейнбиз барды да, жозегере юйренедиле.

– Биз Жер-жерли самоуправление органларда ишленилени кюнүнен аллинда тобейбиз. Коллегаларынга, газет оқуучулукъа къалай алтыгъа эткинди?

– Тау жерледе элгени башчылары, депутатла бир биргиз бла байламлыкъыла тутабыз. Халкъына жарсылары не къадар да болур ючон, къолбуздан көлгенин аямайбыз.

Элни таматасы, депутатта адамламагъа жуулукъдула, ишлери къыбынды. Алагъа төзүмлюк төмөн. Онглары көп болсуну, түгъян жууртузуну айнтыларыча, жамаатуу жаравчы.

Ушакъны ТИКАЛАНЫ Фатима бардыргъанды.

Саулукъ

Терк болушулукъ чырмаусуз берилүрч

Бу кюнледе «Саулукъ сакълау» миллет проектте көре Къабарты-Малкъарны жети муниципал районуну медицина

учрежденияларына «Гранта» маркалдан онтогъуз женил машина берилгенди. Ала врачида ишчи борчларын тамамларга, саусузларынан аралыкъ план бла квартарга, инсанларга план бла квартарга, ол санда дислансиризацияны ёттеге да сөбелликтеринде.

Бу жол Прохладна, Урван, Бахсан районлагъа – ючюштер, Зольск эм Терк районлагъа – төртюштер, Черек эм Чегем районлагъа да биршил автотранспорт жетгендө.

Саулай алтын айтханда, 2020 жылдан бери милlet проектти чекперинде регионнан 60 машина жиберилгенди. Миндан арсында да юч жылны ичинде энти да отуз төртисю алышырылды.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Социал фонд

Жол хакълары да төлленеди

Россейни Социал фондуну республикада бёлмюю билтүр льготалары болгъан 630 инсанын электрон билеттө бла хакъсыз жалчытанды.

Федерал льготникле көрекли жерлерине барып къайтырса 2082 электрон билет алтыргъа заявка бергенди. Аладан 506-сы жолгъа бийик технологияларына болушулукъ чыгъынбандыла, 124-сү уа – санатор-курорт багъылукъ.

Льготалы билеттө социал жумушшаны къауумуна кирди, ала сакъатлагъа, ветернагъа, радиацийна хатасы жеттөн адамламагъа берилди. Ала законодательствогъа тийшилилүккө хая, темир жол, автомобиль транспорту сайларгъа боллуккүдүлү. Социал фонд хакъсыз билеттөн багъылукъа направление бла неда санаторийе пүтөвка бла бирге береди. Поездге билеттени да, кассагъа бармай, онлайн халда алтыргъа жарайды. Аны ючон РЖД-ны сайтында эспеле тюштерге, маршрутту, вагонну эм жерни сайларгъа көрекди.

Андан сора сервис билеттө Социал фондуну льготасы бла алтыргъа болгъулын көрүзүтүркүүдө, ол излемгендике талоннуну номерин, паспорттуна билиттөн каскада алтыргъа чынчырыкъасыз. Ала инсаннага билеттөн каскада алтыргъа чынчырыкъасыз. Аны ишшикъи көпдө, бирде кюнлери биргө ушагъанчада көрюүүлүккөн көрекди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Ыразылыкъ

Аны баш ышаны – тынгылылыкъ

Ульбашланы Келлөтти къызы Аслижан Къашхатауна администрациясында ишленигелди отуз жети жылдан алтынчыларды. Бююнлюкъде адамлары төрлөн-төрлөн жарсылары, сорулары, тилеклерине бла да келедиле. Ишин билгени, аны айыпсыз тамамлагынан бла тиширил жерленинде.

Жылда оза баргъанлары бла Эл советтеге да төрлөнгөнгөнди, энді адамлары төрлөн-төрлөн жарсылары, сорулары, тилеклерине бла да келедиле. Ульбашланы Аслижан да кесинин барчында жарыкъында болтугъанында.

Аслижан а ол жанына бек сакъды. Аны ишчи столуну къарагъанынглай, ол тизгинли, низамлы да адам болгъанын көрсөп: документте бла папкала хар бары кеси жерлеринде, хар бёлгүмнөн тюбюнде уа – белгилери. «Аслижан көзлөрин къысып окуяна табарыкъыда көрекли документтени», – деучкюдөл адамламагъа ишленигелди.

Къашхатауда түүлүккөн көтөрүлгөн жарыкъында жарыкъында, аны жумушчун төркүтүп ашырады. Аны ишшикъи көпдө, бирде кюнлери биргө ушагъанчада көрюүүлүккөн көрекди.

недиле, болсада ол алай тойюлду, ала къадар жарыкъында, кюч-жарыкъында, аны жумушчун төркүтүп ашырады. Аны ишшикъи көпдө, бирде кюнлери биргө ушагъанчада көрюүүлүккөн көрекди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Белгилеу

Көзүлділесін Кәйсін атты Малкъар кырылдың драма театрының КъМР-ни халық жазығучусу, КъМР-ни маданиятыны сыйлы ишчиси Моттайланы Светлананы юбилейине атальған байрам ингир болғанды. Поэт, жазығучу, тұлған - хар ишинде да Моттайланы Светлана бийикледеген. Алаға жолу тың болмаса да, артха турмагъанды. Ариу, жигит, билимли поэтизизи назмұлары бизнис барыбызын да жеризбени, халқыбызын сөөргө юртедиле. Сюймекликни дерслерин көләлай ариу тизгинле бла айтады ол!

КъМР-ни маданият министри Мухадин Кумахов, ингирни ача, юбилиарны иш бла байламлы жетишмилерин санағанды. Моттайланы Светлана урунна жолунда биринчи атламаларындан оқуна жууаптылығыны, ғахмусун ачык көргөздегенді. Университетті бошаганбай, шоклагаша инспектор болуп турғанды, телевиденияды уруннан он жылны ичинде

КъМР-ни Парламентини башчысыны орунбасары Жанаттайланы Салим: «Мен Светлананы анық жүрөгимден сюеме, аны бүкдүрмай айтама, бизнеспубликаны бек иғи адамларындан бирине санаима, - дегенді. - Ол жаланда ғахмулу поэт тиょюлю, тарыхыды, этнографды. Суратлау кючүү сөйлөсүндөри, къыйын затланы юслеринден ариу, женгил, таза тил

Хар тизгининге – жүртүбүзгъя сюймеклик!

у сейирлик, адамла сюйоп къаарача программалы къурагъанды. «Эльбрус» китап басмада 1975 жылдан баштап ишлекенді. Ол заманда битеу малкъар литературада басмаланған китапларға редакторлук эттегенді. Ызы бла «Кабардино-Балкарская правда» газетте көчгенди. Журналистикада аны хатын, тукумуда жазылмаса да, хар оқыуучу арасырыз биллики. Он жыйымдық басмалагъанды! Ол бек улку къийнди. Назмұлары школлада оқуу китапларга киргендиле. Сөзин ариулуғун эшилтирді, аны сөзөргө юртедиле поэтессасы чыгармалары. Министр юбилиар малкъар эм орус тилемеде да бирчала уста зағзғанын чертгенді.

Еще жилен төлөлөгө ол да юлғюдю: жаланда орус тилеми билгеленіси саны халқыда ессе барады, кесибизи ёз, ана тилемизин жулдуз бийниклике билген Светлана жол көргөздегенді. Ол поэтни назмұлары антологияларға киргендиле, Росседе, уллу түрк дүнияды да белгилі болғанларын да чертгенді.

Бла айта биледи. Алгышлайма! Көп жылланы бизни къуандыра жашағызы», - дегенді. Халқыла аралы черкес ассоциацияны башчысы Хаути Сохрохов таулу халқыны Росседине, Къабарты-Малкъарны тарыхларында атлары жазылған адамлары көп болғанын чертгенді. «Поззияды тиширууланы юсерлеринден айтсақ, Зумакъуланы Танзилия бла Моттайланы Светлана малкъар халқыны бетин көргөзтөн поэтиледі. Светлана Мустафаевна халқы көрген къыйынлықланы көтүргенді, сынағанды, назмұлары да жаныны кюзгюсюдө», - дегенді.

Жазығучы ес тарыхчы Сафарбек Бейтұганов поэтессасы назмұларын оқығұранында, зал сағыйын тыңылағында. Эки-точ тизигин - көз алымнда уа сурат! Малкъарны суратлары. Олду Светлана наңынанын эничилиги: жерини хар ташы да анга бағыльыла, хар сүүчүгү да анга уллу черекди, хар гитче тау элибиз поэтге бир планетады. Малкъарғы сюймеклиги -

жүрөгін жылтыткан оттуу, ичген суууду, солууду.

Филология имуланы доктору, жазығучу Биттирганы Тамара бла «Горянка» газетинин баш редактору Зарина Канукова саңғагы бирге чығып, алгыш сёзле айтхандыла. «Кабардино-Балкарская правда» газетинин баш редактору Ранета Бажкова уа юбилиары «КъМР-ни халық жазығучусу» деген ат берилгени бла алгышлактанды.

Театр ишчилени биригиүүнүн башчысы Мая Фиррова: «Сиз республикада театр айнында иштеп көйлөнүүнүн салгынаныз, битеу статыларының жылбып тұрабыз. Жыл сайын бек кючөле спектакль, режиссёр, актёр салыблайыз да, жүріде сизни сөзюнгөзеге энчи эс бурабыз. Көп жылланы бизге бусагъатда болуша, бизни бла бирге ишлегиз!» - дегенді.

Россейнин сыйлы юристи Гелялданы Абдулахан уа ингр башхалыга уашамағынан чертгенді. «Моттайланы Светлана кеси да жер башында бир адамы да уашамағын, ғахмулу, энчи изы, энчи хаты болған инсанды», - дегенді. Таулу назмұчуну къабарты тиғе көчүрүлгөн назмусун Ахмед Хамурзов оқуғұнды.

Экономика имуланы доктору, профессор Моттайланы Анжела Москванның бир талай вузларында лекцияла оқыуиду, ол түкүмнүн атын иғи бла айтдырыған поэтини күнене келмей къалыкъ түйюл эди. «Бизни Света жаланда түкүмбүзүнүн уйғын, битеу да халқыны сыйлы адамдын. Улду түкүм түйюлбүз, алай билим алрығын, кесибизи аямай ишлөрө ёбзүй. Атабабаларыбыз да динчиле болғандыла, жаннетли болсунла», - дегенді эм бир талай жаматтада орталықтадан дипломла, алгышлау къагыбыла бергенди, ол санда «Эльбрусоиден» эм «Жамаутаны айнына себеплик этген ара» фонддан.

Черек районнан администрациянынын күлгүлкүчесүүсү Байсыланы Харун да шагыттылары эттегенді: Малкъар ислам

динни алыууна Моттайладан эки къарында себеплик эттегенді. Харуну билдиригенине көре, Черек районда да поэтте атальған байрам къуаралыкъды.

Май райондан КъМР-ни билим берүүнүн сыйлы ишчиси Людмила Бориева, Нальчик шахарынан шырындарынын советини башчысы Лиля Диғешева, уруннан ветераны Пшикан Таов эм көп башхала да алгышы сөзле айтханды.

Түкүм тамата Шауаланы Ханапий пөттеге жөрек ыразылығын билдиригенді, ол алмати юй бииче, ана, ынна болғынан чертгенді. Шауаланы келинлери, Моттайланы къызы эки түкүмдә да кимге да къолундан көлгенича болушханын, ариу сёзлүү, таза инетли болғынан айтханды.

Ингирни ахырында Светлана Мустафаевна келгендеге жөрек ыразылығын билдиригенді. «Сау болгууз! Хар бириз би кесибизи жеризбизде көльбүзүн салып, тап ишлесек, жаңаууз берүүгө түрлөрдикти. Бир адамны къыйыны да эсленмей къалмайды», - дегенді ол. Аны сезю төз драма театрыда моноспектакльча эди: көртиси бла да бир адамғын ушамағын энчилиги барды поэтни. Зал ёрге түрлүү түнгизлек болғанды.

Ингирни жырылыктары бергендинде, «Радуга» гимназияя жюриюн сабийчикле назмұланы көлден оқығұндыла. Малкъар театрында артисттери да поэзия композицияла көргөздегенді. Мамайланы Фатима уа кеси мақсымын жазып, бир сейирлик бешик жыр жырлайтынды. «Кабардинка» эм «Балкар» ансамблеси түсептүрдөлөр бла къярачуланы къуандырылғанды. Хасанияны Маданият юйондэн «Басият» ансамбль да түсептегенді. Башха театрлардан артистле Моттайланы Светланага жырларынын сауғалығанды.

«Заман» газеттің редакциясында ишлекенде да алгышлаулауга къошулады. Ғахмулу, ариу эгечибизи энттада көп къуанчларына жыйилайтыкъ!

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.
Суратланы ХОЛАЛАНЫ
Марзият алгъанды.

Эски сурат

Къаршы жууукъла

Бу сурат 1946 жылда көчгүнчюлюкно кезиүонде Къазахстанда Талды-Курган облыстырыны Киров районуну Айнабулак станциясында алынғанды.

Сол жанындан биринчи Этезланы Ибрағимни къызы Билкъызды. Ол Байдаланы Махамметин юйдегиси эди. Эркиниши Байдаланы Жарашын жаша Муссады. Аны он жанындағы Байдаланы Османнаны къызы Къабады. Къынырдағы тишириу а Жаппуланы Жаннетди. Ол Байдаланы Муссаны юйдегиси.

Была барысы да къаршы жууукъ адамларында. Байдаланы эллериnde түгъандыла. Көчгүнчюлюкке бирге

кетгендиле. Башында айтылған жерде түрткүнчелік. Совхозда ишлекендиле.

Къабаны атасы урушка кетип, андан къайтмагъанды. Анасы Къазахстаннан түшінде бир айдан елгенді. Кесини къызын, Къабаны, аны эки зечин да Билкъызы юйдегенді. Ол Къабаны анасынын зечи бола эди.

Была барысы да Азиядан къайтханадыла. Мусса туғын жүртү Байдаланы элине къайтханды. Билкъызы Быллымда түрткүнчелік. Ала дүнияларын алышхандыла. Къаба Тырнаузауда жашайды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Фахму

«Жюргеме жетген макъамны эшитсем, анга тепсеу да кураялама»

Адамла бурун заманладан бери да тепсеуню юсю бла сезимперин, скоймеклилерин, ич дүниаларын билдирирге көршешендиле. Бизни милдетде да тепсеулеге улту мағана берилгенди. Аласыз бир той, къурманлық да ётмегенди. Ари тизилип тепсеген жаша бла кызыла чыралыкъолары, субайлыкъолары, армалукъолары бла да кёз байлагандыла, къартла уа алағы ыразылыкъоларын къарслары бла билдиригенди.

Шёндөн сабийледен башлап адабандынага дери тепсеге юренирге амалла кёпдюле. Юретищчөле уа, асламында, къырал ансамблелде тепсеген сыйлы артистледиле. Жаболаны Анхела аладан бириди.

Ол тепсез жолун гитчеликден башлаганды, Къабарты-Малкъарны сыйлы артистлерини сохтасы болуп түрганды. Аны фахмулукъын көроп, «Балкар» ансамблге чакырылганда. Анда бизни айтыхылыкъ Ублашланы Мутайны башчылыгында ишлеп түрганды. «Ансамблде онюч жылға жууук» заманын тепсегенем. Ол жылдан ичинде Россейни эм тыш къырлапан даражалы саңналарында кёргөзтөнбиз усталыгъыбызын. Къайры барсакъ да, къарауучулукъ бириккөнчө жарыкъ түбөнгөндө, къызы къарсла бла ыразылыкъоларын билдиригенди», – деп эсгерди Анхела.

Ол биргесине ишлекенлөгө да маҳтау салады. «Бир бирге не заманда да болушукъ эм себеплик этгенлей түрганбай. Концертле бла жангы

жерлөгө терк-терк барыуубуз, чыгъармачылыкъ хал мени къынамы асыры терен сингенден, жашаууму анызы кёралмай эдим. Ол кезиуде тепсеве мени къадарым болғанына тошонгөнбөгө, – дейді Жаболаны кызы.

1990 жылда ол жалдан бизни республиканы эм Шымал Осетия-Аланияны тепсесири бла шагырайрэди. Артда Кавказны бла Закавказьени битеу миллитерини тепсесеүрине юренип башлаганды, андан сора да, Татарстанны эм Түрцииң тюрлю-тюрлю конкурсарында даражалыкъоларында да жерлени алтып түргандыла.

Шёндөн Анхеланы башчылыгында жанги номерле къурап, конкурслагда хазырланады.

ваш, къазакъ эм шотландиялы тепсесеуге да уста болганды. Бирле алгъа тепсеве, ызыла бла уа аланы макъам жаратылады, дейдиле. Мени оюнома а башхады: макъам тепседен алгъа барады, нек дегенде ол сезимлени ачыкъайлады. Аланы уа къымылдаунау, тебиуно болушукъолары бла кючлейбиз, алгъа тюрсон беребиз. Жюргеме жетген макъамны эшитсем, ол заманда тепсеве да кураялама, – деп белгилеп тепсечую.

Бююнлюкде Жаболаны Анхела «Басым» ансамблини хореограф-балетмейстери. Ол тепсез къауым Хасанияда 2005 жылда къураганда. Ал кезиуде 16-чи номерли мектептөде кюреши эди. Аны башламышы Бегийланы Заур болганды. Элде Маданият юй ачылғандан сора, ансамбл ары кёchedи. Быйыл ол къураганың онгесиз жыл болады. Ол заманнан анда тепсечулөннөн алты төлөюсю алышынганды. Сабийле республиканы кёп саңналарында тепсегендиле, андан сора да, Татарстанны эм Түрцииң тюрлю-тюрлю конкурсарында да алчы жерлени алтып түргандыла.

Шёндөн Анхеланы башчылыгында жанги номерле къурап, конкурслагда хазырланады.

ХОЛАМХАНЛАНЫ Алима.

Сакъылыш

Губула тирилген кезиу башланады

Роспотребнадзорнан Къабарты-Малкъарда управленинды ишчиси Аккайланы Тамара айтханнага көре, күнле жылыгъа айланғаннан, губула да тирилпей башладыла. Ала апрельден сентябрьге дери тибергө болуккудула, болсада май-июн айларда уа бүтөн көнг жайыладыла. Быйыл губула къыбып республиканы медицина учрежденияларынан 48 адам келгенді, аланы арасында сабийле да барылды.

Табиғаттада солугъанды адамны этине губу къонмазына бек сакъ болупрата керекди. Ол къалса, кёп тюрлю ауруу жукуудургъа болулукъду. Аладан бириниз республикада да жайылырға къоркъуулуу къырм геморрагия безекди. Ауруу саулукъыга уллу заран салады, бирде ёлмоге окъуна көлтириди. Кёбюсунде ол губу къалхандан сора жүг-

ады, алай къуртну къол бла эзгендө да хата жетерчады. Алай алькъа быйыл ачыгъянланы арасында аллай зат эзленимегенді.

Кёбюсунде губу эл жерледе жашағанланы, мал тутханы, баҳы, бичен ишлекенлени, табижаттада солугъанланы эм киштиклири бла иттери болғанланы къабады. Ол себепден, табижаттада чыкъгъанда, адамны тобукълары, билеклери ачылмазыча кийинге керекди. Амал болуп, жерге, хансха бир зат жай-май олтурмазыгъа көршегиз. Юнию тирирсөнде да сабий, хайыуан жиорүген жерледе керекли дарман чачырылса, артыкъ болулукъ тоййодю.

– Къуртла көнг жайылмазча мадарла бардырыладыла. Ол сандан сабийлени саулукъларына бакъгъан, билим берген учреждениялары, санаторий-

лени, стадионлары, парклары, медицина организациялары тийрелерине эмда башка жерлөгө да энчи эс бурулады. Анга деп муниципал бюджеттеден эм организациялардан ахча бёлүнеди. Бююнлюкде тишишли жумушала 150 гектарда тамалланғандыла, – дейді эксперт. Эсге сала айтсакъ, губу къапханлай, олсагыз амбулаторияя барыргъа көрекиди. Анда, аны кетерип, сизни халигизде къараарлықыдьыла. Аллай онг жоху ессе уа, башын терини ичинде къоймай чыгъарыргъа көршегиз. Ызыла бла ол бер тюрлю ауруу жукуудурмазына ишексиз болур ючин, бантагъа неда башка орунга салып, Нальчикде Байсолтан улу орамда 33-чу юйде Гигиена эмда эпидемиология арагъа элтирге керекди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Жашиплендириу

Бир ненча жыл мындан алда Прохладна пионер организация къураганда эди. Анга, шёндөнгө школчулапан сора да, алгъын кеслери пионерле болгъан, абадан тиширула, эр кишиле да кирдиле.

Абаданда жаш адамларында алгъыннын пионерлени, аланы этген ишлерини көслериден айта турадыла. Ала бла хайырлы жумушланы тааммалайдыла.

Сөз ючон, быттыр Прохладный шахарында паркында жүзеге жууукъ зыгын орнаткан эдиле. Алайгъа суу да тартып,

исси күнледе сүгъары да түргъандыла. Аны хайырындан төреклени асламысы быйыл чагылп төбөрингендиле.

Бу күнледе да пионер организацияны таматасы Сусанна Чолакова Нальчикден жаһын жиоз эрик төрекчиликке элтгенди. Олсағыттан окуяна пионерле жыйылылып, аланы орнатхандыла. Къауум жылдан көгөт этип башшаларыкъыдьыла. Адамла хайырлынанырыла.

ОСМАНЛАНЫ Хайса.

Бокс

«Алтын», «Доммакъ» да 2 биеншиледе

Черкесскде боксдан СКФО-нын биринчилиги бардырылғанды, анга округтун регионаларынан 15-19-жыллыкъ спортчулардан 200-ге жууугъу къытшанды. Къабарты-Малкъарны көлөчилери анда эки майдан къоллу болғандыла: «алтынны» – Идр Ныров, «доммакъы» – Локияланы Рустам алғанда. Ныров энди Россейни биринчилигиден сермеширикти, ол а

22-29 апрельде Чехов шахарда етериқди.

Боксдан 13-14-жыллыкъоларынын битеуроссей түрнинде – спортчуларбызы сауғаланғандыла. Мында биринчи жерге Альберт Гучапшев чыкъгъанды, Батырланы Ринат а экинчи болғанды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти да Правительствосу

Баш редактор

КЬОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУПЛАНЫ Хая (баш редакторын орунбасары), ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторын орунбасары), ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууапты секретарь), МУСУКАЛАНЫ Сакинат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зухура, УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приымнын - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууапты секретарь - 40-03-24. Секретариат - 40-93-62. Корректора - 42-63-52.

Газет Басмалы эм асламынынформациянын экинчилигин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекция 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгendi.

Регистрация номер —ПИ № ТУ70-00118. Индекс - П 5893

Газети басмалы «Кыр-Медиа» ГКУ-ну компьютерлердөн жасалынганда.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-нын типографиясында басмаланғанды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикте көре 19.00 сағыттада къол салынды.

20.00 сағыттада къол салынғанды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЫНАЛЫ:

Текуланы Хая - дежурный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - журналисты, Гелиланы Лиди (2,3,4,9-чүбтө). Гелиланы Валентина (1,10,11,12-чүбтө) - корректоры.

Тиражы 1679 экз. Заказ № 832

Багъасы эркиндик.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬСТВИЙ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шаҳар, Ленин атын проспект, 5
электронный почтасы: elbor_50@mail.ru